

DE FIDE, EIVS-
QVE ORTV ET
NATVRA.

CONTRA P. BARONIS
Stempani, Theologiæ in Academia
Cantab. professoris, præle-
ctionem.

In Cap, 3. ad Rom. vers. 28.

Per E. H. *servum Domini*
Iesu Christi.

LONDINI,
Apud Edouardum Aldæum.

1592.

325:01

De Fide, eiusque ortu
& natura.

CUm eò iam
miseriarū, tum
naturę tum vi-
tę sordibus, res
hominum ad-
ductę sint, vt
nihil iam certi-
us, nihil expli-
catius, quā sta-

tus quidā expeditionis dies, quo illis
iniusticię & erroris poena omnis sit
subeunda ! quis non eam rationem iu-
re miretur, & pronis auribus accipi-
endam sibi putet, quę certissimum il-
lius diej impendentis exitium effuge-

A.2.

re

re docet? Ardum opus, sed plenum
dignitate; & in quo excolendo eo no-
bis vehementius elaborandum esse
censeo, quoniam nihil ab audentibus hu-
ius seculi Theologis, & magis atten-
tatum, & minus tamen perfectum est
atque conclusum. Posteritati hoc qua-
lecunq; despondeo: nam quotidianos
patronos hosce nec venor nec moror:
odj enim improbe delicatam huius
etatis perueritatē, crassissimos quos-
que errores superiorum temporū cer-
tatim sciantom, præsentia verò vel
bona fide stultè invidentem, totq; in-
gruentium malorum experimentis
indies edoctam, & tamen (quæ iusta
stultorum poena est) semper rudem
& insciam. Insequentem itaque æta-
tē appello, non hanc venalem carnis
& hominum, sed illam videlicet, spi-
ritus & morum. Huius ego in clien-
telam hoc paruum opusculum com-
mendo, inde quæcum mihi non time-
am, ne sententiam ferat aut gratia in-
fectam

3
fectam aut odio, in eam spem cer-
tam veni, vt illam hoc putem obuijs
vlnis accepturam, & (nisi fortè me ve-
ritas decipit) fideliter conseruaturam
à seculo ad seculum.

Cœterum antequam ad institutum
accedam, paucis mihi repetenda vi-
detur Baronianæ prælectionis prolu-
sio, qua & totius huius institutæ con-
trouersia iudicatio continetur, & de
qua mihi cum illo sine controuersia
conuenit. Apostolum scilicet, dum ad
hanc salutis viam, & rationem asse-
quendam Romanos erudit, eam totā
in vnico Euangelio positam doctui-
se. Est autem Euangelium gratu-
ita gratiæ diuinæ (id est misericor-
diæ & amoris Dei propter Christum)
exhibitio, quam eandem Apostolus
interdum iustitiam Dei, interdū po-
tentiā Dei ad salutem appellat; eam-
quē retegī, manifestari, & impertiri
hominibus per Fidem; sicut scriptum
est, *Iustus ex Fide uiuet.* Et ne quis dig-

Pag. 3. 4.
5. 6.

nitate virtutum suarum falsa elatus,
 posse se vel naturę vel artium rituũ-
 ue yllis adminiculis iusticiam hanc &
 salutẽ consequi confidat, id ante om-
 nia in prima statim acie collocat A-
 postolus, à versu scilicet decimo octa-
 uo cap. primi, ad vsque versum vicefi-
 mum octauum tertij : distributione
 videlicet facta totius humani generis
 in duas quasi classes, quarum vna om-
 nes Gentes extra Iudęos complecti-
 tur, altera solos Iudęos. Gentium pri-
 mum superbiam deprimat, quod cum
 in naturalibus cordium tabulis scrip-
 tum haberent *Τὸ γινώσκον Τὸ θεῶν*, spreta
 tamen hac luce diuina & naturali, in
 omnem iniusticiã & odium Dei præ-
 cipites labebantur; libidinem, aua-
 ritiam, inuidentiam, liuorem, crudeli-
 tatem, contentionem, dolum, super-
 biam, contumaciam, odium, cædem,
 & ne quid illis ad supremam defectio-
 nis & impuritatis insaniam deesset, a-
 uersæ libidinis reos peragit, in naturã
 sci-

scilicet foedè committentes non nominanda crimina. Gentibus domitis, Iudæos aggreditur: quos duplici congressione proster nit. Primum, quòd Legem Dei conceptis verbis per Mo- sen traditam impiè corruperant & violauerant: Secundò, testimonio Pro- phetæ eos planè in fugam dat, qui Rex & vates ijs constitutus, qui sub Lege erant, sic quodam in loco super eis ca- nit; *Non est bonus, ne vnus quidem, non est qui facit bonum ne ad vnum vsq; &c.* Ita omnibus demùm mortalium ope- ribus tanquam auxilijs deiectis, con- cludit; *Colligimus ergo hominem iustifi- cari Fide absque operibus Legis*, id est, absq; vllis operibus & actionibus no- stris, siue ad illam tabellis inscriptam carneis, siue ad hanc lapideis incisam Dei voluntatem, siue ad quamcunq; aliam diuinarum sanctionum scripti- onem & formulam dirigantur.

Cum itaque *Baro* omnem salutem & iustitiam hominum in sola gratia

Iesu Christi constitutam videret (id est) in solo gratuito fauore Dei, eorū scilicet miserentis, eosque in Christo Iesu diligentis, vnicam Deo hominibus præmonstrante viam, vnicam rationem, Fidem videlicet, qua illis ad hanc gratiam quasi gradu quodam ascendendum : Exarsit homo incredibili quadam cupiditate hoc tam diuinum & præstans Fidei munus auditores suos edocendi ; atque in hunc finem hunc versum Apostoli sibi explicandum sumpsit, *Colligimus scilicet hominem Fide iustificari absque operibus*
Pag. 7. *Legis* : in quo explicando duo obseruaturum se promittit. Primum, quid sit hæc tam præstans Fides qua Dei iustitia apprehenditur : deinde, de operibus Legis, & inter reliqua (quod & reliquorum caput est) an Fides, inter ea quæ Lege præcipiuntur censenda sit. Nos hunc tanti muneris promissorem eadem qua fugit ipse via persequemur, & primum, quid sit ipsa
 Fides

Fides, quæ illius causæ, quæ partes, & quomodo hominibus ingeneretur: post, an Lege præcipiatur, videbimus.

Si autem (inquit *Baro*) Fidei definitio quærat, omnibus anteposendam existimo eam quam Apostolus tradit ad Hebræos, cum ait, *Fidem esse* *conspectum rerum sperandarum, & demonstrationem eorum quæ non videntur*. In quo (ut cætera taceam) duobus eum nominibus accerso: maxime, quod cum ipsius Fidei nomen sit *πῶλον ὁμιῶν* & varias habeat in sacris literis potestates; eam naturam quam auditoribus definire vellet, primum omnium à cæteris non distinxerit; ut id videlicet, de quo disceptetur, ab omni vicinæ separatum malo, & simplex & idem semper in oculis haberemus. *Quantò ergò rectius ille qui multa monet rectè, Ubi contra scilicet difficultas non minus ex ambiguitate quam obscuritate oritur; distinguendum primum, post; definiendum. Nam ut rectè*

Pag. 8.

Tertul.

contra Marcionem.

recte idem; *Fides nominum, salus proprietatum.* Secundo *Baronem* loco reprehendo, quod affirmauerit Apostolicum auctorem definiuisse hoc in loco Fidē, quasi scilicet ignarus, aliud esse rem aliquam describere, vel elogio exornare, aliud verò eandem definire. Omnis enim definitio eius rei est quā definire velis, à proximis, internis causis, breuis & circumscripta deductio. Nam qui hominem nobilissimū animal dixerit, vniuersitatis totius *iniquis* & in cuius ædificationem Deus Optimus Maximus omnium & quæ aspectu sentiuntur, & inaspectabilium similitudinem quandam & imaginem incluserit, ornatè quidem grauitèque hominem describit, sed quid sit homo tamē nō definit: eodēque modo & hic Apostolicus auctor, quó magis cum inimica pietati gente rationem habuit, quæ semper auersabatur iusticiam Dei, Fidem scilicet Iesu Christi, Fidei dignitatem cōmagis

gis amplificat, in eaque omnem bonæ
 beatæq; vitæ fructum, omnem pro-
 missionis & hereditatis plenitudinē,
 omnium denique æternarum & spe-
 randarum rerum naturam sitam esse
 docet: neq; vllis alijs virtutibus quam
 hac vna Fide placuisse Deo Patres eo-
 rum. In quo quidem ornatè magnifi-
 cèque Fidem describit, & pro digni-
 tate exornat, sed non definit: nam id
 si fecisset, næ tu sanè homo parum sa-
 nus, qui aliā Fidei finitionem quæsi-
 ueris. Sed veniamus tandem ad pro-
 positam Fidei quæstionem; cuius an-
 tè naturam quam definio (ne in *Baro-*
nis culpam incidam) potestates varias
 explicabo. Nomen itaque fidei in san-
 ctis literis (nam in humanis quid sibi
 velit; in præsentia non laboro) inter-
 dum ad Deum, interdum ad homines
 refertur: Si ad Deum; constantè pro-
 positi & promissionis veritatem de-
 signat: Sin verò ad homines; vel ipsam
 significat Euangelij doctrinam, vel e-
 orum

orum qui eam annunciant in officio
 fidelitatem, vel singulare aliquod mu-
 nus quo nos donat Spiritus sanctus.
 Donorum autem Spiritus sancti tria
 tantum sunt quæ fidei nomine insig-
 niuntur: Interdum enim scientia E-
 uangelici mysterii, & certa veritatis
 Dei perceptio fides vocatur, quam e-
 andem non incitè quis vel historicam
 vel cognitionis fidē appellare potest:
 hanc verò fidem etsi omnes sancti se-
 cundum proportionem habent, non
 tamen soli sancti: non rarò enim im-
 purissimus quisque, imò Satanas ipse
 hac regula fidei vel maximè præcellit.
 Etenim Deum mundi Creatorē, nec
 esse alium præter illum, omniumque
 rerum & Dominū, & vnum, & suum
 esse credit: vniuersa condidisse verbo
 suo, sicut scriptum est; *Ipse dixit & fa-*
cta sunt. Id verbum, Filium eius & ap-
 pellatum, & esse credit; per quem &
 propter quem omnia facta sunt: antè
 omne tempus genitum, immortalem,
 sapien-

sapientem, Deum semper beatum in
 secula seculorum: variè visum Patri-
 bus, & per Prophetas locutum, eumq;
 tempore statò virtute Spiritus sancti
 in virginem delatū, carnem factum,
 & ex ea natum Iesum Christum: vir-
 tutes fecisse, prædicasse mysterium
 voluntatis Dei, longo antè temporis
 & memoriæ intervallo à Prophetis
 prænuntiātū, idque signasse per Apo-
 stolos: exin fixum Cruci, mortuum
 & sepultum secundum Scripturas:
 tertio die bisuiū surrexisse, & in coelū
 resumptum, ibiq; sedere ad dextram
 Patris, qui omnia subiecit pedibus ei-
 us, quia solus dignus est: Inde misisse
 vicariam vim Spiritus sui sancti per-
 suasissimum habet, qui Ecclesiæ suæ
 moderetur, sanctorum videlicet soci-
 etati vbique terrarum orbis dissemi-
 natæ, eamque lauachro pœnitentiæ
 & verbo Fidei in æternam sibi gen-
 tem sanctificet: è nubibus tandè cū
 suprema authoritate venturum ad
 fan-

sanctos assumendos in vitæ eternæ premium & promissorum coelestium fructum, & ad impios adiudicandos igni perpetuo: utrosque à morte prima reduces faciens cum carnis restitutione. Atque huius fidei participes subindè sunt Satanæ excursiores & emissarii; hypocritæ, venefici, heretici, reprobi, auari, crudeles, vafri, fœdi, ardentes libidinibus, odio, liuore, in Deum, in homines: quorum fidelium hodierno die plena sunt omnia, quos inter & infideles hoc tantū interest, quòd hi miserè non credendo pereunt: illi miserrimè credendo intereunt. Hanc si quis definire fidem velit, eam sic aptè explicare potest, esse scilicet, certam notitiam & firmū mentis assensum, quo quis ea quæ humanæ salutis causa sunt reuelata, exploratissimè & indubitanter credit.

Secundò, donum illud Spiritus sancti, quo quis magnis virtutibus & signis admirabilitatem magnam facit, sc-

sapissimè in sacris literis fides nomen habet, quam eandem non inscitè miraculosam nominare possumus. Hanc verò fidem nec omnes sancti, nec soli sancti habent . Nam & Ioannes signum non fecit, cum contrà hac prestitit Iudas : hac venefici & circulatores, quos Roma scelerum caput, & sanctos vocat, & aris & precibus & imaginibus colit, hac inquam interdum donantur & præstant : de quibus Conseruator ; *Et edent signa magna & virtutes magnas, ita ut Electos ipsos (si modo fieri possit) in errorem inducant.* Hanc verò fidem aptè quis definire potest, esse scilicet certam firmam & indubitatam fiduciam, qua quis credit Deū hoc vel illud miraculum per se editurum.

Tertiò, donum illud Spiritus sancti, quo quis donatur ad vitam æternam Fidei nomine, idq; omnium sapissimè appellatur, quā eandē Scriptura Fidem Dei, Fidem Filii Dei, Fidem

dem Abraham, Fidem Iesu, Fidē Christi, & Fidem Iesu Christi appellat : Theologie professores non in scitē Fidem iustificantem vocitarunt. Hanc verò Fidem & omnes sancti & soli sancti habent, neque enim præter sanctum hæc Fides cadere in quenquam potest. Hanc si velimus, sic aptē definire possumus, esse videlicet certam, firmam, & plenam fiduciam virtute Spiritus sancti pœnitentis in corde inscriptam, qua sibi iam remissa peccata omnia, eternòque se cum Deo amore coniungi in vno Christo Iesu indubitatē credit. Ecce tibi *Baro* Fidē quę possessorē sanctificat, cūque ex misero beatum facit, sicut scriptū est : *Beatus vir cuius remissa iniquitates sunt, & cuius Dominus Jehonah Deus eius.* Ecce tibi *Baro* Fidem quę impium iustificat, & ex qua iustificatus vivit, sicut scriptum est, *Iustus ex fide vivet.* Hæc nimirum illa fides victrix & præstans est, quam divinus ad Hebræos auctor

auctor tanto ornatu, tantoque laudū
comitatu circūseptam describit, cu-
ius dignitas & pulchritudo sic ubique
Scripturarum splendet, vt non tam
mirum sit eam sapientum huius no-
stri æui Theologorum inscitia excœ-
cari, quàm tanti beneficij ignorationē
(hac præsertim luce rerum) non esse
adhuc iustissimo Dei iudicio vindi-
catam. Et hæc illa est Fides, de qua mi-
hi hodiè omnis est cum *Barone* con-
tentio, quamque Apostolus Romanis
his verbis commendat, *Colligimus ergo
hominem iustificari Fide.*

Cuius dum *Baro* ortum quærit,
causas omnium primum considerat,
sed valdè infœliciter: Efficientē enim
& vnam tantum refert, plenius omni-
um iudicio, si & reliquas adiecisset.
Sed vt hominem in hoc fortè hæren-
tem facilius expediamus, materiam
huius Fidei esse dicimus, certam, ple-
nam, & indubitatam fiduciam: formā
verò, gratiam Dei Patris, & Domini

B.

Iesu

Iesu Christi, Efficientem, Digitū Dei, Spiritum videlicet sanctum, qui solus hanc *fiduciam* gratia cordibus inscribit Electorum. Finem substitutum, salutem Sanctorum: Vltimum vero, gloriam Dei, & Domini nostri Iesu Christi, cui cum Patre & Spiritu Sancto, Deo vni, & semper beato, sit omnis potentia laus, & honor in tempora seculorum. Amen.

Quid sit ergo Fides vidimus: causas præterea, & partes constituentes, *fiduciam* scilicet, & *gratiam*. Hæc itaq; transacta sint nobis; sed ita, vt in præteritis posita, maneant tamen in subsidiis, & easi quando vsus poseet, quasi respectantes intueamur. Vnum nunc tantum restat, sed omnium maximum, et in quo summa huius institutionis controuersie sita est: videlicet, vt exquiramus quomodo hæc tam pretiosa Fides hominibus ingenere-
tur, & quibus nimirum gradibus eo ascenditur. In quo edocendo, si tam
recto

recto pede incedissent. Theologi nostri, quam in re tanta opotuit, prevalentem fortassis Fidem hanc in terris haberemus, cuius nunc ipsa vera natura quasi amissa, speciem tantum retinemus. Nos quid *Baro* hac de re primum, post, veritatem firmabimus.

Baro dum nobis Fidei genus & originem probat, eius omnem vim & naturam ex tribus effectibus Spiritus sancti constari, & effici docet: quarum prima (*inquit*) est Notitia: secunda (huius quasi incrementum) Assensus: tertia vero (reliquorum omnium finis & perfectio) Fiducia. Quod vero hos tres effectus Spiritus sancti esse dicit, hoc quidem recte: quod autem partes Fidei constituentes esse docet, hoc perperam. Verum; singula ordine exagitemus. Primum ergo hunc effectum Spiritus sancti *Baro* donum illuminationis siue fidei notitiæ vel cognitionis iuxta mecum appellat, eamque in impuros spiritus

improbosq; homines cadere docet, in quos Fides Abrahæ nullo modo potest. Quó magis hominē miror, quod cum has discrepantes Fidei naturas, & tanquam eiusdem generis varias species, sic eiusdem spiritus diuersa dona esse viderit, hanc tamen illius constituentem partem dixerit. Nèq; verò, si hæc fides notitiæ Abrahæ Fidem necessariò præcurrit, necesse subindè est illius partem constituentem esse: multa enim rem aliquam necessariò præcedere possunt, quæ eius tamen rei naturam quam præcedunt, constituere non nisi ineptè dicere possumus. Nam & antè esse est necesse, quàm Arithmeticum esse. Num ergò nasci pars Arithmetices? necesse est eum qui iustè acturus, ante rem prudenter perpendere: num ergò prudentia iusticiæ pars? ex hac etiam similitudine, & illud est quod paulò post, numeris nimirum Aristotelicis, infert, finem scilicet huius cogniti boni

ni esse, illud appetere, persequi & apprehendere, id est, vt sobriè loquamur, finem scilicet huius fidei notitię siue cognitionis esse, Deum & eius iusticiam, gratiam videlicet Iesu Christi consequi : quod ipsum (nulla adhibita iusta differentia) impiè falsum est. Néque enim hanc fidem notitię Satanę, & reprobis impertit Deus, vt eos ad Christum suum, id est, ad iusticiam & vitam perducatur : sed quemadmodum beneficium soli & cœli, & huius beneficii fructum, incrementum videlicet, tam Lolio quàm tritico indiscriminatim confert diuina benignitas, non scilicet in huic finem, vt Lolium triticum fiat : sic & pereuntibus beneficium verbi, & huius beneficii fructum, vt credant scilicet veritati, etiam sepissime impertit Deus, nō in eum finem, vt eos sanctificet, sed vt quò minus cognitę & perceptę veritati obedierint, eò iustius in eos & seuerius vindicet. Nam qui nouerit, &
non

non fecerit, pluribus vapulabit : & cui plus concreditum est, plus ab eo exigetur.

Pag. 12. Secundum effectum Spiritus sancti *Baro* nunc assensum, nunc excitationem quandam voluntatis ; vel huius oblatis summi boni amorem quandam & charitatem appellat. Verum quid hoc libidinis *Baro*? in rebus diuinis sic *παρρησία* vel *παράδεισος* potius? Scriptura enim longè aliter, & hanc secundam effectiōem Spiritus sancti (quæ regenerationis nostræ principium est) poenitentiam vocat, preparationem videlicet ad sanctificationem Fidei recipiendam. Nemo enim mihi crede, vel Prophetarum, vel Apostolorum, assensum, aut voluntatis quandam excitationem, aut summi oblatis boni amorem appellauit, imò nec sic appellare ausus credo quisquam extra vnū te, qui in sapientia Dei tam stultè sapere, & hominum more philosophari soles. Mitto quod tam lepidè duplicē
com-

commentus amorem es, alterum priorem, qui nimirum precedat: alterum posteriorem, qui Fidem sequatur: quem vno omnes ore effectum Fidei dicimus, & appellari *274m*. Sed quem-
 n illū priorem esse dicā? *Baro* asseueratē, pñūciat eū esse animā Fidei, & *Pag. 13.*
 ipsissimā eius differentiā, quia, *inquit*,
 fidere, pmissioni diuine nemo potest,
 nisi qui Deū primum ardēter deside-
 ret, id est, vt *Baro* interpretatur, amet.
 In quo turpissimē, & re, & verbo labi-
 tur: verbo, quod ardens hoc deside-
 rium amorem vocarit: re, quod par-
 tem Fidei esse dixerit. Nam quamuis
 ardentem hanc expetitionem, & in-
 credibile desiderium precedere ne-
 cessario Fidem concedimus, non eam
 tamen Fidei, sed pccāitentie partem
 esse affirmamus, vt suo loco dicitur:
 tum desiderium hoc amorem vocare,
 nimis-quam allucinantis hominis est.
 Nam multum interest (si propriē in
 rebus diuinis loquere) desideret quis,

an amet : desideramus enim quæ non habemus, sed quæ habere cupidè ardemus : amamus autem, in rebus inquam diuinis, quæ iam habemus, & quibus semper frui cupimus. Quod & licet alijs, tibi tamen tanto Doctori ignotum esse non debuerat; neminem scilicet posse amare Deum, nisi idem prius sanctificatus Fide fuerit, & hoc ipso Deum quem amat, re ipsa habeat: Nam antè animo quam tuo persuasū sit remissa tibi esse peccata omnia, æternūque te amari à Deo, Deum vicissim amare non potes, sicut scriptum est; *¶ deo nos diligimus Deum, quia ipse prior dilexit nos.*

Sequitur tertius effectus Spiritus sancti, quem *Baro* Fiduciam appellat, ubi; ne quis erret, *fiduciam Gratia* intelligit. In quo non possum miscram Nicodemi huius cecitatem non miscrari, quod supremum regenerationis nostræ lapidem posuerit, non iacto prius poenitentiaæ fundamento, præfertim

fertim cū *aduersarius* sit posse quenquā
 hanc fiduciam gratiæ adipisci, nisi se
 primò antea actæ vitæ serio & ex ani-
 mo pœnituerit. Nam quemadmodū
 fides notitiæ, videlicet, vt indubitan-
 ter credamus Deum esse, & ijs remu-
 neratorem, qui eum in Christo Iesu
 quærunt, omnium contrā facinorum
 & sceleris vindicem, eorum scilicet,
 qui eum auersantur: quemadmodum
 inquam, hæc fides pernecessariò præ-
 cedit veram ergà Deum pœnitentiā;
 sic pœnitentia, vt scilicet a vijs nostris
 ad Deum conuersi, in viam rectam
 redeamus, necessariò præcurrit Fidē
 Iesu Christi. Hoc ergò inter Dei Euā-
 gelium & *Baronis* interest, quòd ini-
 tium Euangelij Dei pœnitentia est, si-
 cut scriptum est; *Initium Euangelij Ie-
 su Christi, parate vias Domini*, id est,
 pœnitentiam agite. Contrā, *Baro* suis
 Electis impertit fidem nulla menti-
 one facta pœnitentiæ. Crediderim
 facile, quòd cum humana sapientia
 stul-

stultorum fortè putet comitem pœnitentiam, cumq; hanc ob rem tanquã parum ex dignitate sapiētis eam omnino repudiare. Prò scelus! vix certè me contineo (sed continebo tamen) qui sanctissimè constitutam Dei sapientiam adeo seditiosè ausus es perturbare. Primum itaque errabundum istum Doctorem docebo veram erga Deum pœnitentiã per necessario precedere Fidem I. Christi: tum quid sit hæc vera erga Deum pœnitentia, paribus vestigijs prosequar.

Vt autè hæc plenius intelligantur, non solum nos oportet eorum meminisse quæ supra posita sunt, sed altius paulò rem totam repetere. Primum itaque beneficium quod Deus hominibus impertit (loquor autem de ijs que ad salutem spectant) semen, & ministerium verbi est: hinc externo beneficio & ministerio verbi accedit interdum vis quædam interior & effectio Spiritus sancti, qui vt alios in

in

incredulitate relinquit, ita alios flectit, eosque facit ut huic veritati omni assensu mentis adhæreant, credantque: atque hanc fidem, (quod foliuağa & ieiuna quædam agitatio solius mentis sit) fidem notitiæ, siue cognitionis appellamus: hosque fideles communi nomine (quod Christi Euangelium profiteantur) Christianos vocamus. Iam quasi secundò in orbem currente rota, Spiritus sanctus, ex iis qui credunt alios refingit, & nouas facit creaturas: alios ad iustius iudiciũ referuat, quòd quam cognouerint veritatem, eidem non obedierint. Hos verò Christianos inter, & illos renatos tantum interest, quantum inter altare & templum, sanctuarium & atrium, inter eum cuius cordis verpa circuncisa est, & eum cuius domus nitidè vorfa solum, & ornata est, hoc est, quantum inter beatos illos qui ad cœnam nuptiarum Agni inuitantur, & eos qui foris sunt, canes, veneficos, homicidas, scortatores, auaros,

ros, & mendaciis gaudentes. In his autem refingendis hunc ordinem obseruat Spiritus sanctus: Primū eos emollit, impellitque vt defleāt peccata sua, eundemque, quē sine causā offenderint Deum, ex animo deprecentur, ardentique, expetant, & incredibili quodā desiderio. Et hæc illa est secunda effectio & operatio Spiritus sancti, quæ regenerationē nostram inchoat, quā & *Baro* secundum effectum Spiritus vocat: quem tantū abest, vt auditores suos perfectē doceat, vt ne rectē quidem nominet. Motum enim quēdam, siue actionem voluntatis appellat; frigide, & philosophicē: Scriptura contra, pœnitentiā vocat, quæ nō modo motus quidam est, sed totius prorsum hominis imutatio: cum scilicet, quōdanteā peccatori iucundū & volupe fuit, nunc illi dolori, nunc ægre est: cum quōd olim vnicē cupiuit, nūc omnino auersatur: & qui aliquando ex sua à Deo defectione letaretur, eundem

undem nunc incredibiliter quærat,
 expetat, sitiât, desideret, instar anhe-
 lantis ceruæ ad riuos aquarum, diutur-
 nam sitim explere cupientis. Huic iam
 quasi vtero gerenti è dolore laborâti,
 tertio porrigit manum Spiritus san-
 ctus, & secundum multitudinem do-
 lorum suorum consolationes adhibet,
 & trementis huius poenitentis cordi,
 quam quærimus *fiduciam gratia*, ab eo-
 dem spiritu inscribitur, qua remissa
 iam sibi indubitanter credit, quæ illam
 adeo premebant, peccata: & Deum
 cuius adeo benignitatem & gratiam
 quondam expetebat, non illi modo
 nunc, sed in æternum benè velle. Atq;
 hæc illa tertia effectio Spiritus sancti
 est, sanctificatio videlicet Fidei, quæ
 regenerationem nostram absoluit, &
 perficit, quam & *Baro* tertium effectû
 Spiritus vocat, quàmq; auditoribus
 suis ex aliorum scrinijs quasi misere
 mendicans, tantoperè studet commē-
 dare. Hic est Dei certus & immutabi-
 lis

bilis ordo, cuius eum nec poenitebit
 vnquam, nec hunc mutabit in æternū.
 Huius; omnibus, testimonio ipse suo
 fidem facit, qui vnus instar omnium,
 & supra omnes est, & testis, & Domi-
 nus, qui regnum suum hominibus an-
 nunciāns, conceptis verbis hac forma
 dictauit. *Pœnitentiam agite, & credite*
Euangelio. Item Apostoli ad prædicā-
 dum missi, abeuntes palam denuncia-
 bant, vt *pœnitentiam* agerent, pœniten-
 tiam scilicet proclamabant, primum,
 nam hac tanquam scala ascenditur ad
 Christum. Idem Apostoli interrogati
 à Iudæis *quid faciemus viri fratres?* Pe-
 trus ad illos, *pœnitentiam agite, & bapti-
 zetur quisque vestrum in nomine I. Chri-
 sti, in remissionem peccatorum.* & rectè,
 neque enim cuiquam conferri potest
 Baptismus Spiritus sancti in remissio-
 nem peccatorum, nisi pœnitenti. I-
 dem Petrus Principis vitæ paricidis
 suadet, vt *Resipiscant, & conuertantur,*
 vt *deleantur inquit peccata vestra.* & re-
 ctè

Et: neq; enim cuiquam delentur pec-
 cata, nisi conuerso, & poenitenti. *Spiri-
 tus Domini super me* (Esaïas de Conser-
 uatore Israël's) *ut annunciem Euangeli-
 um*, id est, faustum & beatum nunciū
 de gratuita Dei gratia propter Chri-
 stum conferenda; at in quos? *Captiuos,*
miseros, fractos, id est, resipiscētes:
 Neque enim horum est regnum cœ-
 lorum, quam humilium, pauperum,
 paruulorū, id est, resipiscētiū. Nū
 expectas dum te opprimam auctori-
 tate Scripturæ? An non mirere magis
 vel ignorata hæc, vel negata à te esse?
 Age, lubet te hoc vnum percontarieris
 cur tandem tam illustre testimonium
 perhibuit Dominus Iōnni seruo suo,
 Prophetæ cum videlicet confirmans;
 nō & supra, omnibūque mulierum
 natis maiorem: Caue respondeas cum
 Babylone, vel propter cohibitam, vel
 vitam duram, ne cœlo risum moueas.
 Quid hæres? ego expediam te: prop-
 ter nimirum dignitatem & necessita-
 tem

tem ministerij. Erat autem ministeriū
 Ioānnis baptisma poenitentiae, quo ni-
 si quis primò lotus fuerit, Christū in-
 duere nullo modo potest. Vnde Ioān-
 nem antecursorem, & præparatorem
 viarum Domini appellat Propheta,
 quòd scilicet, sicut ager non nisi cultu-
 ra idoneus ad sementes redditur, sic
 peccatorum corda non nisi poeniten-
 tia, quasi diuina quadam cultione præ-
 parantur ad Fidei promissionem reci-
 piendam. Et ne tu dubites hanc ordi-
 nationem, & Dei, & æternam esse, au-
 di quid ipse Baptizator ait; *Ego inquit*
baptizo vos aqua, aqua videlicet rege-
nerationis, id est poenitentia. At qui
post venit, baptizabit vos Spiritu & igne,
id est, sanctificabit vos Fide. Præcur-
rentem ergò poenitentiam Fides ex-
cipit: nam his duobus solis refingitur
peccator, sicut scriptum est: Nisi quis
renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non po-
test intrare in regnum Dei. Quod idem
est ac si dixisset, Nisi quem scelerum
 suorum

fuorum verè pœnituerit, & in me crediderit, non potest ingredi in regnum coelorum. At ego, inquis, ista sic non accipio. ain verò? Tu tantus ille, & cathedratus & Scripturarius Doctor, è superiori loco cœlestia docens, terrena & infra cathedram posita (sic enim Conseruator principia hæc, & quasi elementa Christianismi appellat) non intelligis? sed quod reliquum est agamus, & quid nimirum sit hæc vera ergà Deum pœnitentia videamus. De nomine aliàs, nunc rem ipsam persequamur.

Dicimus ergò pœnitentiam impulsione esse Spiritus sancti, qua quis reuertit à vijs suis, & conuertit se ad Deum. Reuertere autem à vijs suis, est deflere peccata, & iniquitates vitæ suæ, quibus tanquam errationis vijs decerrauerit; hæc itaque reuersio cordis emollitionem, siue contritionem continet. Conuerti verò ad Deum, est peccata Deo confiteri, & cum eo pa-

C

cem

cem & reconciliationē ardentē expetere. Conuersio ergo ad Deum, tū confessionem culpam deprecantem, tum incredibile quandā pacis desiderationē complectitur. Vin tibi *Baro* probem pœnitentiam hanc? intuere profusum illum, & optimi patris perditum filium, cuius exemplo Conseruator, & te, & me, & peccatores omnes, quid faceremus edocet. Audi ergo quid de eo Dominus dicit, *Cum autem*, inquit, *ad se redisset*, id est, cum reuertisset à vijs suis, altius scilicet cogitando, quàm temerè in Deum, benignissimum, & clementissimum Patrem deliquisset, totus sibi displicuit, spirituque fracto totus condoluit: Habes contritionem. Audi iam quo-modo conuertit se ad Deum, *reuertar* inquit *ad Patrem meum*: Habes conuersionē. Audi porrò quid confitetur illi, *Et dicam ei*, *Pater deliqui in cœlum, & coram te*, *nec dignus ego iam vocari tuus*: Habes confitentem reum suam culpam depre-

precantem, suum sibi dextera pectus
plangentem. Audi denique incredi-
bile pacis & recōciliationis desiderium:

Fac me sicut unum ex mercenarijs tuis.

Quasi diceret, reuertere ad me Deus
mi, meq; iam licet indignum filij no-
mine, vel conductitij tamen, & mer-
cenarij loco habeto, imò vel me tuorū
infimum seruorum facias licet, modò
me facias tuū. Habes incredibile Dei
desiderium. Viden *Baro* quam hic iā
animo preparato est, & quantum im-
mutatus ab ipso? Excelsus & illustri lo-
co natus, humilem iam sibi capit locū:
vir olim, paruulos nunc inter sedet:
durus aliquando, & contumax, nunc,
tā mollis factus quā est aqua. Neq;
verò mihi crede mage dissidet mons
ab humilitate, tortuosum à recto, as-
perum à leni, vir à paruulo, durus silex
a placida, & tenera aqua, quā hicce
nunc ab eo qui olim fuit. Et hæc est
vera forma veræ poenitentia, ô terque
quaterq; foelicem illum, qui eam in-

telligens, agere potest.

Verum huc-usque leuiter generali quadam prolusione, cum hoc spinoso & caliginoso sophista depugnaui: singulis enim si insisterem, quis reprehensionum finis? incredibile enim dictu est, quam sæpè illidit, Fidem pro Pœnitentia, Pœnitentiam pro Fide identidem supponens, exploratissimo nobis argumento, eum vtrumque penitus ignorasse. Pœnitentiæ quo maximè debuerat loco, ne meminit quidem: tandem eam Fidei subiicit, vel

Pag. 19.
20. potius ipsam Fidem esse ait, quod minimè deberet quidem, præsertim cū & æterno consilio & immutabili ordine, hæc Deus ab inuicem distinxerit. Est enim pœnitentia principium, & quasi initiatio regenerationis nostræ, Impulsio videlicet Spiritus sancti, qua peccator ad se reuersus, peccatorum suorum a Deo veniam, & reditum cum eo in gratiam, ardentè, & unice expetit: Fides verò, perfectio &

& quasi summus apex regenerationis nostræ, Spiritus sancti inscriptio est, qua poenitens certò & indubitanter iam credit remissa sibi, & operta peccata omnia, æternòque se cum Deo amore coniungi in vno Christo Iesu. Operæ-pretium fortè facturus fuerã, huius si præstantis Fidei fructus hîc adiunxissem, vt sanctum hunc, & renatum hominem, quem tanto studio, tantæque sollicitudine genuit, & eduxit Spiritus sanctus, non solum intus, & quid domi, sed quid foris & in luce etiam agat, obseruari possit. Sed quoniam *Baro* hoc ipsum totum præterijt, nos etiam in aliud tempus differemus: vnius tantum dubitationis auditorib⁹ quasi abeuntibus scrupulum inijcit, vtrum scilicet, hæc Fides dignitate sua hominem iustificet? in quo adeò multus est, vt obtundat: præsertim cum figuratas omnes huiusmodi esse locutiones, & eis inesse metonymiã causæ, vel pueris ipsis

est scitum. Semper enim Scriptura vbi hominem Fide iustificari docet, per hypallagen intelligit iustificari hominem gratia Iesu Christi, quæ per Fide retegitur. Quo quidē loquendi modo, vel apud vulgus nihil tritius, vt Philoetetes aucupio sagittarum, Orpheus fidibus, Xeuxis penicillo vixit: cum eos tamen intelligit his artium instrumentis, quæ ad vsum, atque vitam tuendam erant necessaria, inuenisse.

Impleuimus vt opinor, primam sponfionis partem; Exhibuimus veram I. Christi Fidem: illius præterea causas, & partes, & quo modo hominibus ingeneretur: veram præterea erga Deum poenitentiam ostendimus, eamque necessario, eternaque Dei ordinatione in refugendo peccatore, Fidem præcedere: Fidemque eam peruecessario subsequi, non quidem ex debito, sed ex gratia: non propter dignitatem poenitentis, sed propter fidem promittentis, sicut scriptum est, Quo-

tiſcunque peccatorem poenituerit peccatorum ſuorum, vino ego, inquit Dominus, delebo omnes iniquitates eius, & quæ ſequuntur. Vt hereditas ſemper ex promiſſione daretur, ſic-ut teſtatur Apoſtolus; *Abrahæ vero per promiſſionē, gratificatus eſt Deus hereditatem.*

Sic itaque breuiter perſequuti *Baronem* ſumus, in illud Pauli, *hominem Fide iuſtificari*. Super eſt vt videamus, an hæc Fides iuſtificans Lege præcipiatur nec ne? Super his verbis huius verſiculi, *abſque ſcilicet operibus Legis.*

Quorum verborum plenam perfectamque explicationem quinque-partita quadam dubitatione, ſibi *Baro* videtur egregiè præſtitiffe, & primò quidem, an opera Legis ad iuſticiam Dei aſſequendam valeant? reſpondit valere, ſi ex fide proficiſcantur: Secūdo, an Legis opera ex fide facta iuſtificent? reſpondit cum Auguſtino, nō iuſtificare illa quidem, ſed iuſtifica-

Pag. 28.

Pag. 31.

- Pag. 31.* tum sequi. Tertiò, an opera Legis ex fide facta, ad salutem sint necessaria? respondit, ad salutem quidem, sed non ad iustificationem. Et ne quem moueat hæc noua, & nupera operum Legis, & Fidei conspiratio, quæ scilicet Apostolus tanto vbiquè studio, & hinc potissimum, vt contraria opposuerit, quarto loco quærit, an Fides aliquo modo Lege præcipiatur; & paratissime respondit, præcipi; rationemque huius Paulinæ oppositionis, Legis scilicet, & Fidei, quinto in loco auditoribus explicare conatur. Nos, quid hic Legis violator, quarto loco turbauerit, omnium primùm considerabimus: hoc enim constituto, omnis eius in reliquis dubitationibus, & faciendis, & occupandis inscitia cuius facile constabit. Nam in hoc vnoveluti cardine, reliqua omnium difficultatum momenta vertuntur: & in his nostrum sequemur ordinem, *Baronem* primò refellemus; pòst, veritatē propugnabimus,

bimus.

Prima ergò *Baronis* ratio, qua niti-
tur ex Lege fidem astruere, ex primis
hisce verbis Legis eruitur, *Ego sum*
Deus tuus, id est, vt hic glossographus
& male-callidus scholiastes interpre-
tatur, Ego solus Deus tuus ero, & tu Pag. 37.
totus in me vno, totā tuā fiduciā, & spē
salutis pones. Hic ergò (*inquit*) fides
præcipitur. Quasi verò *Baro*, hæc pro-
nomina *Meus, tuus*, vel semper, vel ne-
cessariò, patriæ potestatis notæ sint,
& non quādoque dominij, & maie-
statis? Quid hoc authoritatis? aut
quis tu? Imperium nē in rerū notas ha-
bes, qui eas sic pro arbitratu tuo fin-
gis & refingis? At non ego *inquis* so-
lus, sed ante me docti multi, Melan-
cton, Martyr, alij: quasi verò referat,
siue ipse per te & tua sponte erres, si-
ue alios sequutus, te in errorem abdu-
ci patiaris, veluti pecudes in quæuis
præcipitia, post antecedentium gre-
gem. Secunda *Baronis* ratio sic institu- Pag. 38.
itur:

itur: omnis erga Deū pietas Lege decalogi præcipitur: at vna Fide omnis cōtinetur pietas: ergo Fides Lege præcipitur. Hic nos Proteus iste manifestò ludit ambiguo. Nam si per omnem erga Deum pietatem, omnia illa pietatis officia intelligit, quæ perfectam & spiritualement Legem iustitiam, iustitiam scilicet operum spectant: tum vera quidem est, & maiestati Legis consentiens propositio, sed manifestè falsum assumit: Fides enim spiritualement illam Legis obedientiam, iustitiam videlicet operum, nec continet, nec præstat: siquidem neque potest; tantum apprehendit iustitiam Dei, gratiam videlicet Iesu Christi, per quam non minus hereditatem assequitur, ac si spiritualement Legem iustitiam præstitisset. Sin autem per omnem erga Deum pietatem, omnia illa officia pietatis intelligit, quæ Fideles (natura iam mancipata peccato) ex Fide præstant, neque ullam

vllam præter hanc Fidei, Lege præci-
 pi obedientiam, & pietatem conten-
 derit; proponit quod falsum est; &
 maiestati Legis non minus oppositū;
 quàm est occasui vltimo oriens extre-
 mus. Etenim Lex decalogi eam de fi-
 delibus pietatem requirit, quam illo-
 rum nemo præstare potest: nec mi-
 nus iustum illum, qui septies per di-
 em cadit, iusta sua sententia condem-
 nat, quam impium hunc, qui nunquā
 credidit. Nam Lex decalogi posita est
 delinquenti, non huic, vel illi, sed om-
 ni: qua forma sis qui peccas, quo ge-
 nere, qua virtute, pietate, Fide,
 qua apud Deum gratia, non labo-
 rat: tantillum pecces modò, mor-
 ti adiudicat. Est enim Lex decalogi,
 Lex spiritualis: contra sanctissimus
 quisquē mancipatus peccato, adeo-
 vt nisi Deus præter hanc decalogi
 Legem, aliam promissionis videlicet,
 & gratiæ adinuenisset, per quam
 Abrahæ sancto, & semini eius hære-
 dita-

ditatem gratificaretur, tam fuisset ex-
 hæres Isaacus beatus, quàm Ismael e-
 iectus, tamquè periisset dilectus Iaco-
 bus, quàm Esauus exosus. Quid ergò
 dixerit quispiam? Nonnè igitur ini-
 quus Deus, qui eam hominibus Le-
 gem imposuit, quam hominum nemo
 præstare potest? Deus meliora! num
 Deus iniquus, quia tu impius? an non
 te sibi sanctum creauit, eaque ornauit
 integritate, vt que Lex iubet, ea si vel-
 les modò, facile illi præstare posses?
 An non contrà, tute temet sciens vo-
 lensquè in eum præcipitem dedisti lo-
 cum quò minus æs alienum tuū nunc
 sis soluendo? Age, lubet huius argu-
 menti tristitiam assimilationis quadā
 lenitate mitigare. Dominus quidam
 duobus seruis suis centena millia se-
 stertiūm per sygraphā in certam di-
 em credidit. Interea loci, serui otio,
 copia, luxu diffuentes, decoxerunt.
 Aduenit dies, Dominus seruorum al-
 terum ad se accersit; sygrapham o-
 stendit,

stendit, argentum repetit. At confidenter contrà astans seruus syngrapham agnoscit quidem, sed omne argentum decoctū esse ait, Dominūq; suum immisericordiæ, & crudelitatis insimulat, quòd ab homine misero, & inopi, cui ne nummus nunc reliquus esset, tam duritèr, & immisericorditèr centū millia nummūm exigeret. Cui Dominus (impudentem hominis miratus audaciam) nunquid à te aliud inquit, quam meum repeto? an quod benignè tibi, & gratis concedui, mihi meo iure non licet repetere? An ego iniquus, quia tu ganeo? an ego crudelis, quia tu decoctor? & commotus est Dominus eius valdè, iussitq; eum in cruciatum abripi: interpolitoq; iusiurando confirmauit, non inde euasurū, quàm & existimationi ipsius, & æri alieno suo satisfecisset. Sociūq; intrò-uocari iubet, qui cu meodem modo ex syngrapha agit: at ille sibi conscius facinorum, & luxus,

totus

totus contremuit, demissoquè vultu,
 agnosco syngrapham, inquit, & iu-
 stam omnem debitionem esse fate-
 or, verùm eò iam miseriarum ad-
 duxit me peccatum meum, vt nus-
 quam (inquit) nunc, tibi sim sol-
 uendo : inopis te Domine, itaque
 miserefcatur mei, inquit, lachriman-
 què procidit ad pedes eius : & mi-
 seratus est Dominus seruum illum,
 hominè inquè manu erigens consola-
 tur, debitumquè omne condonauit
 ei. Hæc illorum controuersia, hic
 exitus fuit. Tuum nunc esto *Baro* iu-
 dicium : neque enim vlli vel danistæ,
 Dominus hicce dubitat committere
 causam suam, inò verò vix vllum tam
 perfrixtæ frontis, & profligati pudo-
 ris reperiri posse puto debitorem, qui
 in auarum, sordidum, legirupam, &
 damnosum fecerit ausus sit fa-
 cere, illicce iniquæ mentis debitor, &
 perditissimus decoctor, quæ in Do-
 minum suum fecit. At pergit *Baro*.
 Deus

Deus inprimis voluit populum suum *Pag. 38.*

in se credere, sibi quæ quod caput est religionis omnem fidem habere; ergo fidem illis sua hac perfectissima Lege sequitur præcepisse. O miseram & cæcam consequentiam! quasi verò non aliam iam inde ab initio temporum, præter hanc perfectissimam Decalogi, nec minus perfectam, promissionis scilicet, & vitæ Legem tulerit, qua populum suum in se credere, sibi quæ omnem fidem habere iusserit: hic itaque *Baro*, ambiguo Legis nomine, & ipsum se, & auditores eludit. Deus enim Lege Decalogi eam nobis solam iustitiam præcepit, quam operantis dignitas adipiscitur, sicut scriptum est; *Qui ea præstiterit homo, vivet per illa.* At verò Lege gratiæ, eam nobis iustitiam, & iterum, & tertio, & semper commendavit, quæ credentis solum Fide acquiritur, sicut scriptum est; *Qui credit in eo non pudebit.* Sed pergit perplexè loqui *Baro*. Si Fidem (*in-*

Pag. 38.
quit)

quit) Lege non præceperit Deus, cūr
 reliqua, quæ sine fide friuola, ac vana
 sunt præcipit: Quid sibi vult *Baro*, hoc
 verbum, reliqua? Noui enim quàm es
 versatilis, an ceremonias? tum Domi-
 ne Doctor, non disputas ad idem: nō
 enim de illa ceremoniarum Lege, sed
 de hac Decalogi disceptatur. Scimus
 enim (quod idem etiam ad vnū om-
 nes ni fallor sentiunt) Legem synec-
 dochicæ pro ceremonijs vsurpatam,
 pædagogiam ad Christū fuisse; eamq;
 licet non tam expressis, & solidis de-
 pinxisse, suo saltem modo, & obscu-
 rioribus lineis adumbrasse tamen: sin
 autem per illud verbum (reliqua) sin-
 gulorum præceptorū Decalogi offi-
 cia intellexeris, idem quod antea te
 pondus premit. Etenim non modò
 quæ sine fide agimus, sed quæ ex fide
 etiam proficiscuntur actiones sancto-
 rum, vanæ, & friuolæ, imò & Deo ex-
 ose sunt, si ad perfectam illam Deca-
 logi iustitiam reuocentur: Nam iu-
 stitia

stitia Legis, iustitia spiritualis, id est,
 quæ non te facti solum, sed & cupidi-
 tatis nomine accersit. Hic impius, &
 homicida est; tu, sanctus & fi-
 delis excandescis: Lex decalogi utro-
 que condemnat: iubet enim *Non oc-
 cides*, quo vno tam iram, quam cædē,
 prohibet. Hic impius & p̄fidus, libidi-
 nibus solutus, stupris totus ardet, &
 gaudet: tu sanctus & fidelis, à libidi-
 nis imperio tanquam à domina agre-
 sti & imperiosa liberatus, eius omnes
 nunc illecebras & titillationes odi-
 sti & fugis, sed tamen superstitionem
 quandam propensionis affectionem
 in carne habes, imperio spiritus rebel-
 lantem: Lex decalogi utroque con-
 demnat: illi enim Legem dixit, *Non
 machisabis: tibi, Non concupisces*. ô te
 hypocritam, & excordem doctorem,
 si ista non videris, circulatorē, si vi-
 deris! At pergit *Baro*. Si Fidem, in-
 quit, Deus Lege non præcipit, nec re-
 quirat, hypocritam præcipit, &c. ô sce-
 lus

lus deportandū. Vnde tu *Baro* an Ro-
ma nobis ades, qui tā intrepidè ausus
in Deū euomere virus temeritatis tu-
æ? quātò molliori fronte si istoc distri-
buisles modo. Aut Fidem Deus Lege
decalogi præcipit: aut spiritualementem, &
perfectam iustitiam operum: at non
hoc, ergo illud. Iam verò assumis quod
ipsa falsitate falsius est, vt neq; tu, neq;
omnium argutiarum & veneficiorū
parens; hoc mihi vnquam probaturi
sitis. Verum pergit turbare *Baro*:
Pag. 39. Christus (*inquit*) nobis Lege proponi-
tur, ergo Fides Lege præcipitur: Ante-
cedens duob⁹ confirmat, primū sic se
habet: frequētissima (*inquit*) fit in Le-
ge Mēsiæ mentio, ac illius & oblati-
onis ipsius in ablutionibus, & sacri-
ficijs perpetua adumbratio, ac repræse-
ntatio: ergo Christus Lege proponitur.
Mirabar certè, si tu mihi hodiè verbū
vllum sincera, & bona fide proferas:
nam & hic, vt assoles, nos ludis ambi-
guo: antecedens enim, Legem cære-
moni-

monitarum complectitur, de qua nulla
quod sciam, institutio controuersa,
omnes enim vno ore fatemur & con-
sentimus, in eum finem fuisse institu-
tam, vt ad iustitiam Dei, Fidem scilicet
Iesu Christi populum illum infor-
maret, idque adeo non obscure quia
vt Legem illam ceremoniarum Euangeli-
um rectius, quam Legem possis
appellare: complexio contra, Legis
nomine, insidiosè Decalogum obtru-
dit: ita aliud proponis, aliud conclu-
dis: vt antecedens vera sit licet, falsa
conclusio. Verum hunc primum con-
gressum ipsemet Baro adeo infirmum
videns, secundo ad rem aggreditur, &
obscuratis tabulis cum Deo agit.

Quum enim (inquit) Deus se Deū *Pag. 39.*
tulum esse ait, Qui rex Aegypti libe-
rauerit, nonne se redemptorem pro-
ponit? at non est redemptor nisi in
Christo: implicite ergo his verbis no-
bis Christus proponitur. Hic ego Ba-
ro, si tibi tanquam Alpiuallū, sic ite-

dicium eorum obijcerem, & oppone-
 rem, qui in omni perfecta Lege tria
 præcipiunt obseruanda, primum
 scilicet, procerium; quo eos videlicet,
 qui audiunt, attentos reddat: Secun-
 do, directionem, qua quid faciendum
 omittendumque iubet: Tertiò, cor-
 rectionem, qua delinquenti poenam
 denunciât. Hic ego inquam, si secun-
 dum hos qui adeo factitijs fabricis, &
 doctis dolis docti sunt, vt vel eorum
 nominibus, quasi legionibus eductis,
 te in fugam dare possim, hæc verba
 Legis; *Audi Israel, Ego Iehovah Deus*
tuus, qui te eduxi e terra seruitutis, proce-
 rium tantum Legis esse dicerem, &
 quasi commendationem future orati-
 onis: an non tibi, & tuis, ni admodum
 essetis pertinaces silentiũ imponere?
 Sed non te confodiam aliorum telis,
 quin ex meo potius, sic tibi respon-
 deo: Non, & licet Deus se liberatorẽ
 eorum, quò ad hanc priuatam seruitu-
 tem ait, Christum subinde eis, & eius libera-

liberationis beneficiū proponit: quin hoc ex instituto, & ante omnia vult, vt huius tanti beneficij eiusdemq; auctoris memoriam Israel ex animis nunquam deponeret. Caue me oblatres, quasi hanc vindicationem Aegyptiacam nusquam tuiſſe; spirituales humanæ seruitutis liberationem significare dixerim: tantum affirmo, Deum hoc in loco, nequē Christū suum, nec eius liberationem Israeli implicuisse.

Hæ sunt (nī fallor) *Baronis* præstigiæ, & captiones omnes, quibus vt plus inesset dolosi ponderis, auctōritates etiam hominum adiunxit; Martyris, Noëlis: nequē enim proprijs, & domesticis fabricis; sibi satis nominis adinuenisse putauit, nisi etiam foris assumptorum errorum patrociniū, & defensionem suscepisset. Quanquā Noëlem sic aptè quis interpretari potest, sobriè quidem, & pie sensisse illum, si iustitiam Legis, iustitiam sci-

dicet operum spectes: siñ autem iustitiam Dei, quæ ex Fide est, planè errasse tecum vñ illum puto, si vel omnè pietatem, quam renati Deo ex Fide præstant, ad hanc Decalogi regulam exacturum Deum putarit, vel nullam constituisse, aut fidelibus vsquam præcepisse pietatem aliam, quam quæ ad huius Legis iustitiam, tanquam ad amulsim quadret. Sed iam respirare quasi paululum videtur hic labor noster, postquam è diuerticulis, & argutijs *Baronis*, tanquã ex sinuosis Labyrinthi flexibus emerferit: quod superest, ergo itineris placidius, vti spero, veritate comite peragemus.

Omnis itaque *Baronis* error in hoc vno est, quod Legem vitæ, à Lege decalogi non distinxerit: quas tamen Deus æterno cõsilio, & conceptis verbis, iam indè ab ipso primordio rerũ, tanta ab inuicem intercapedine disclufit, quanta Agar à Sara differt, quanta seruitus à libertate, quanta Sina à Sione.

Sione. Veliam te video *Bara*, pauidi
 naute instar, è lō in quo veniente tem-
 pestatē prospicere, tuq; erroris nau-
 fragium perimiscere. Legem verò
 vitæ cum dico, promissionem intelli-
 go, quæ data Adamo fuit, his nempe
 verbis; *Et semen mulieris conteret caput
 eius*. Euangelizata post Abrahamo; *In
 te benedicentur omnes gentes terre*: Et
 rursus; *Suspice in celos, & numera si po-
 tes stellas, sic tibi erit semen tuum*. Tã-
 dem per Moſen conceptis verbis tra-
 dita. *Audi iſrael, Dominus Deus noſter,
 Dominus unus eſt; Diliges Dom. Deum
 tuum, ex toto corde tuo, & ex tota ani-
 ma tua, & totis viribus tuis*. Et rursus;
*Et nunc iſrael, quid Dominus Deus tuus
 petit a te, niſi ut timeas Dominum Deum
 tuum, & ambules in viis eius; ut diligas
 Dominum Deum tuum, colasq; Jehovam
 Deum tuum in toto corde tuo, & in tota
 anima tua?* Et hæc nimirum illa Lex,
 de qua idem Moſes, *En proporo vobis
 benedictionem, & maledictionem: vitam,*

& bonum : mortem, & malum. Benedi-
 ctionem scilicet in vitam & bonum,
 si hanc elegeris; id est, si Dominum
 Deum tuum ex toto corde tuo, & to-
 tis viribus tuis dilexeris. Hanc enim si
 elegeris (inquit) *Beatus domi, beatus fo-
 ris eris : siue peregrineris, siue rusticaris;
 semper beatus eris : beatus tibi porta; bea-
 te reliquia, beatus si diues; beatus si pau-
 per eris : beatus ingressus, beatus egressus
 tuus : siue dormieris, siue vigilaues, sem-
 per beatus eris.* Sin autem contra (in-
 quit) non obedieris voci Ichouæ Dei
 tui, vt diligenter custodias, sollicitéq;
 facias præcepta Legis huius, *Maledi-
 ctus inquit domi, maledictus foris eris, &*
quæ sequuntur. Ecce tibi *Baro* Legem;
 cuius cum iam supremam, perfectam-
 què promulgationem animo præui-
 disset Propheta, sic præfatus est. *E Si-
 on Lex exiit, & sermo Domini e Ierusa-
 lem.* Non illam Decalogi dicit,
 quæ iam ad septingentos antè annos
 perfectissimè exierat; sed hanc nimi-
 rum

83
rūm Legem vitæ, sermonem videlicet
veritatis, id est, Euangelium. Ecce ti-
bi Legem de qua Propheta Ieremi-
as, *Dabo Legem meā in cordibus eorum;*
non illam scilicet Decalogi, tremen-
dam nobis, *Qui fecerit ea homo, viuet in*
illis, sed hanc nimirū vitæ & promif-
sionis; *Ero illis in Deum, & illi mihi e-*
runt in populum, nec recordabor iniquita-
tum eorum in aeternum, dicit Dominus.
Ecce tibi Legem de qua veridicus
Rex, & Propheta Dauid, *Lex Do-*
mini, Lex æquus, Lex vndique perfecta,
conuertens animas, & quæ sequuntur.
Non illam *Baro* Decalogi dicit, quæ
licet Lex Dei sit, *Lex æquus, Lex vn-*
dique perfecta, non est tamē conuer-
tens animas, nequē enim vitam dare
potest, nec instaurare peccatorē : sed
hanc nimirū vitæ, & gratiæ intelli-
git, promissionem videlicet, & iusti-
ficationem Dei ex Fide Messie, quæ
datur credenti. Ecce tibi *Baro* Legem
qua Fides præcipitur, nemo enim ex
toto

toto corde suo, & ex tota anima sua
 Deum diligere potest, & proximum
 sibi tanquam se, nisi qui prius sanctifi-
 catus Fide fuerit, id est, nisi qui prius
 virtute Spiritus sancti lotus credide-
 rit remissa sibi esse peccata omnia, æ-
 ternumque se apud Deum gratiæ lo-
 cum habere in vno Christo Iesu. Hemi
 (*inquit Baro*) noui quid portas? nos e-
 nim quam tu Legem gratiæ appellas,
 eandem cum Lege decalogi, & expli-
 cationem eius esse dicimus. Quæ hæc
 malum explicatio est! sic implicare
 Israellem Dei, explanationibus vestris?
 Eandem tu hanc Legem, cum illa au-
 sus dicere, cum ipse Deus aliam ab il-
 la esse dixerit? *Ecce enim dies venient,*
dicit Dominus, & perficiam domui Ja-
cob, & domui Iuda fœdus nouum, non ta-
le, quale iam disposui patribus eorum, in
die quo eos eduxi e terra ægypti. Huc
accedit testimonium Moysis, idque a-
deo illustre, & clarum, vt vel ipsius
Solis radio scriptum putem, quod hic
 tamen

tamen lucifuga non vidit, qui ubi hanc vitæ Legem Israel tradiderat, ceremoniasque adiunxerat, quæ Redemptoris quasi conatus quidam & adumbratio erant, tandē respirans. *Hæc sunt verba fœderis* (inquit) *quod præcepit Dominus Moysi, ut feriret cum filiis Israelis, in terra Moabi, præter illud fœdus, quod cum eis pepigit in monte Horebi.* Quod autem Lex decalogi, & iustitia eius, quæ scilicet ex operibus est, non modò alia sit, sed etiam opposita Legi gratiæ, & iustitiæ Dei, quæ per Fidem retegitur, locupletissimus testis Apostolus, qui Legem decalogi, Legem impotentem, Legem peccati, Legem mortis, ministerium condemnationis: contrà verò, Legem gratiæ, *scilicet* Dei ad salutem, iustitiam Dei, ministerium spiritus, ministeriū vitæ appellat. Hæc (*dixerit quis*) purus putus Manichæus Paulus, & manifestarius Marcionita, qui sic detrahit de maiestate Legis, tamquæ odiosè insectatur sanctam

sanctam Dei Legem : an verò caris?
 Hereticus Apostolus, quia tu cæcus
 non capis fidem verborum eius? non
 enim hanc repugnantiam, & duellum
 Legum induxit, vel Dei respectu, vel
 ipsarum Legum: Nam vtrique Lex à
 Deo, & ab eodem Deo est, vtrique per-
 fecta, vtrique sancta, vtrique iusta est,
 sed respectu nostri, & peccatorum
 nostrorum: quid enim tam repugnans,
 quid tam hostile, quam peccatorem
 condemnare, eundemque absolueret?
 sicut ergò diem exitialem dicere in-
 terdum solemus, non respectu ipsius
 scilicet diei, sed illorū nimirum, qui-
 bus vel capitis periculum, aut infamie
 nota, vel aliqua granior fortunæ mu-
 tatio sit subeunda: Et Legem Iuliam
 maiestatis, legem mortiferam dici-
 mus, respectu videlicet eorū, qui ma-
 iestatis postulantur: sic & Apostolus
 Legem decalogi, legem impotentem
 vocat, quia scilicet, vitam peccatori
 dare non potest: Legem iræ; quia irā
 aduer-

sus peccatum facit : Legem peccati;
 quia nos peccati obligat: Legem mor-
 tis ; quia obligatos morti adiudicat :
 ministerium condemnationis ; quia
 quicquid delinquitur condemnat: qua
 etiam loquendi forma, & Euangelium
 ipsum aliquando odorem mortis ad
 mortem vocat, respectu videlicet pe-
 reuntium. At extrema iam fortuna nu-
 tans opinio *Baronis* vnum, quod supe-
 rest, telum contorquet. Si inquit Legis
 decalogi iustitia adeò contraria sit iu-
 stitiæ Dei, quæ ex Fide est, quo modo
 eam Fides stabilit ? Hoc inquam *Baro*,
 Quia nobis, qui Fide iustificamur,
 Christus datur, & iustitia eius : iusti-
 tia autem Christi, est iustitia operum, Le-
 gis scilicet decalogi plena perfectaq;
 præstatio. Nobis ergò, qui in Christo
 Iesu sumus, id est, nobis, qui in eum
 credimus, qui Legis iustitiam nobis
 præstitit το δὲ δικαιοσύνη, vt inquit Aposto-
 lus, καὶ νόμου πληροῦν, id est, nobis planè tan-
 tundem est, ac si ipsi eam præstitisse-
 mus.

mus. Nam finis Legis, obseruante in
iustificare: at qui crediderit in eum,
qui Legis iustitiam plenè perfectèq;
obseruauit, reputabitur illi. Fides hæc
ad iustitiã, non minus ac si ipse eandẽ
Legem plenè, perfectèque obserua-
set. Verùm pergamus si placet, &
ex sanguinem hanc opinionem *Baronis*
sequamur ad sepulchrũ usque, quæ
iã ferè moriens, postquã tela nõ po-
test, verba cõtortquet. Ad quid ergo,
(*inquit*) nobis Lex, aut quæ eius nunc
usus, quæ utilitas? multa, omninò in-
quam: Primum enim peccatori posi-
ta est, tum ne denunciatam peccato
pœnam neget; tum, vt in eum aliquã-
do iuste ob peccata vindicet: sancto
verò, & renato constituitur, tum vt
quoties eam intueatur (semper autem
intueri debet) toties defleat præuari-
cationem, tóties exhorreat scelus fir-
um: tum vt quoties eam in memò-
riam reuocet (dies autem noctesque
reuocare debet) toties illi in mentem
veniat

veniat diuitiarum misericordiae, & amoris Dei, gratias illi agendo p Christum Iesum, Dominum & precatorem suum, qui tam benigne eum ab huius iustis, sanctisq; Legis ira liberauit.

Nihil quod sciam pretermissum est, respiremus iam tandem ergo, praesertim postquam huc processimus, & quasi ad sepulchrum cadaverosa huius opinionis venimus, quae dum in obliuionem, tanquam in ignem ponatur, cureturque funus, ego me ad *Baronem* conuertam, cuiusque ne nimium opinionis suae, quasi perditae amatae sitae interitum, insolabiliter lamentetur, collatione quadam, quantum possum, consolabor. & illius sensus reliquus est, ad sanitatem reducere conabor. Rex quidam multos debitores habuit grandi sibi pecunia per syngrapham obieratos, quae etiam precauta, atque prouisum fuit, vt nisi omne illud aeris sui nomen, ad diem dictum bona fide, & ad numerum persolue-

soluerint, publicentur omnes, & nexum ad extremum ineant. Rex interea loci illos longè ante animo, non soluendo futuros præuidens, miseratone commotus, nouo edicto sanxit, vt si quis debitorū suorū antè diē solutioni præstitutam, debitum modo deprecaretur, se benignè, & liberaliter debitionem omnem condonaturum. Vides *Baro*, syngrapham iustam & sanctam esse: nihil enim nisi suum repetit: Vides edictum, & bonum, & sanctū: misero enim, & inopi succurrit, cui alias fuerat in vinculis perendum. Vides syngrapham edicto contrariam: illa enim non soluentem perpetuè addidit seruituti, hoc contrā, deprecantem etiā non soluentem liberat. Vides præterea edicto, syngraphæ finem stabiliri: omnes enim, qui beneficio edicti gaudent, Regi non minus satisfaciunt, quam si illi argentū omne, & syngrapha debitum, plenè, perfectèque nume-

nūmerassent. Rex enim nomina sua
exigit, vel sceneratoria seueritate, vel
æquitate summa in deprecantes pro-
pensa: illud pro iure, hoc pro gratia:
vtrumuis si feceris, feceris satis.

Postremò *Baro*, vides quod nolis,
sygrapham scilicet, deprecationem
non præcipere; imò ne admittere qui-
dem: vel per solutionem, vel poenam
clamat, prætereà nihil: gratuitum e-
nim deprecationis beneficium ad so-
lum edictum pertinet. Age modò, sit
Syngrapha Lex Decalogi: sit verò E-
dictum gratuitæ condonationis Lex
promissionis; gratia videlicet Mes-
siæ: sit deniq; deprecatio Fides. Nolo
minutius, verbum sapienti sat.

En tibi *Baro* vociferationis tuæ
fructum, cuius tu semina ab hinc duo-
decennium, tanta verborum asperita-
te, & animi impotentia sparsisti, vt æ-
quiori nunc animo ferre debeas, si ve-
ritas de te aliquando tandem supplici-
um sumat. Dabit enim mihi crede

E

Baro,

Baro, dabit inquam vel citius, vel se-
 rius, veritati pœnas omnis error: nec
 certior vnquam peccandi est, quàm
 vlciscendi hora. Recognosce mecum
 diem illum, quo tu in tuis argutijs
 tibi perplacens, Academicum quen-
 dam lacestisti: cui cum tibi prouo-
 canti, vel propter auctoritatem par-
 tium tuarum, vel propter sophisma-
 tum tuorum caligines, & astutiarum
 laqueos, satis respondere vel referre
 saltē non liceret, Deus bone! vt tu ho-
 mini fastum fecisti? nequē tibi solū
 in huius tam ignauæ victoriæ tro-
 phæum, miserandam illā tuam præle-
 ctionem in lucem edi, vt luci ob-
 scuritatem afferret, satis esse puta-
 sti: nisi sexto etiam post anno (iam
 quasi tripudians in funeribus verita-
 tis) nouam nobis de præstantia, &
 dignitate Legis Commentationem
 foras dari, & peruulgari curasses,
 æternum monumentum ignorati-
 onis & cæcitatīs tuæ. Vix enim
 cre-

credibile dictu est, quàm tu in eo opere coelum terra misceas! quàm mutes quadrata rotundis! quoties tu, in eo libello Foedus pro Foedere, Legem pro Lege, Fidem pro Fide, mendacium scilicet pro testimonio supponis? Et quod est parum ingenui animi signum, quoties ea tibi monstra fingis, quæ possis debellare? Non ego te accuso, res ipsa loquitur, ex proprijs scriniis iudicabere. Hoc vnum tantum te velim vt scias, cuius tu *Baro* dum hoc opus viuet (viuet autē in æternū) clarissimo posteritati exemplo, & documento eris, Librum scilicet Dei, Librum oculatum quidem intus & foris esse, & ex vtrâque parte scriptum, sed vtrinque signatum, multâque in eo esse admodum difficilia, quæ vos *Barones* non intelligitis. Huius si clausa, & recondita penetralia aperire, & ingredi cupis, clavi tibi opus est: non illam

dico, qua Roma gessit, quæ abyssum
aperit, mendaciæque quadrata, & blas-
phemias promit: neque illam dico *Baro*
quæ tibi exstructum aceruum ar-
genti cōdit, quod tuæ intercutis auar-
itiæ genio, multiplici nummos fœ-
neratur prouentu: imò nequē illam
quæro, quæ sophismatum fumos, &
meras verborum sputilagine recludit,
diuinumque tuum Platonem, &
sophistam Stageriten, aut horum si-
miles tenebrarum, & insanientis sa-
pientiæ conditores referat. Sed il-
lam dico *Baro*, clauem videlicet Da-
uidis, abditissima veritatis & sapi-
entiæ Dei arcana perscrutantem, &
ita recludentem, vt nemo claudat;
claudentēque, vt nemo recludat:
quam ego ex scriptis tuis, tam tibi
deesse certum habeo, quàm quod
non habes.

Verùm hæc de Fide, cuius tu san-
ctitatem conscclerasti; hæc de Lege,
cuius maiestatem violasti, breuiter
dicta

dicta sunt. Si verò quid cuiquam videtur minus dictum quàm vel pro meritis tuis, vel pro re tanta dici debuit, speret reservatū ad aliud tempus, vbi (adspirante cœptis Deo) seueriorem de te quæstionem habituri sumus, in eum librum, quem de præstantia & dignitate Legis conscribellasti. Interea loci iubeo te in Christo Iesu Domino nostro resipiscere & valere.

FINIS.

